

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. V. Impugnatur sententiæ Molinæ

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

quitur quod ex decreto illis adveniat aliqua nova perfectio, & consequenter aliqua mutatio.

Ad objectionem, concessio Antecedente, neganda est Consequentia. Ex eo enim quod idea divina sint infinite in representando, solum sequitur quod illa representent omnia quae sunt representabilia, & eo modo quo sunt representabilia: unde cum antecederet ad divinum decretum de futuritione rerum, nihil sit representabile ut futurum, sed solum ut possibile; eo quod in eo signo, res omnes sint in statu purae possibilitatis; ideae divinae, quamvis infinitae in representando, non representant, nec representate possunt ante decretum, res sub esse futuro, sed tantum sub esse possibili.

Hac responsio & doctrina explicari potest, & illustrari exemplo speculi. Sicut enim speculum, quantumcumque perfectum, non representat nisi objecta quae sunt, non vero quae erunt, vel fuerunt; non defectu virtutis representativae in ipso, sed defectu objecti, quod non est representabile: ita similiter essentia divina habet rationem veluti purissimi speculi, in quo res omnes relucent, & representantur intellectui divino, eo modo quod sunt cognoscibiles; & representabiles: id est ut merè possibiles, si sint in statu merae possibilitatis, ut futurae, si sint determinatae in suis causis ad habendam existentiam, & ut praesentes & existentes, si sint actus propriae extra suas causas. Sicut ergo quando speculum representat aliquod objectum quod antea non representabat, hoc non fit per mutationem ipsius speculi, sed potius per mutationem objecti, quod fit illi praesens, eique obicitur: ita similiter quando essentia divina, ut habet rationem ideae, representat post decretum res ut futuras, cum ante illud representaret eas solum ut possibiles: nulla advenit ei mutatio ex decreto, sed solum per illud res transferuntur à statu merae possibilitatis, ad statum futuritionis, & sunt cognoscibiles, & representabiles ut futurae, cum antea essent solum cognoscibiles, & representabiles ut merè possibiles. Ex quo patet responsio ad confirmationem.

§. V.

Impugnatur Sententia Molinae.

58 Molina loco supra citato certam futurorum tam absolutorum, quam conditionatorum notitiam, reducit ad altissimam, & imperferutabilem comprehensionem divini intellectus, quae comprehendit arbitrium creatum, & in illo quid esset acturum, si in hac aut illa occasione poneretur, certo cognoscit. Ex quo infert, nec Deum in sua voluntate, decreta sua ut futura, nec Angelum in voluntate humana, futuros ejus actus liberos, certo posse cognoscere: quia nec Deus suam voluntatem, nec Angelus voluntatem humanam supercomprehendunt, sed tantum comprehendunt. Quem modum dicendi non approbant, nec sequuntur alii Theologi ejusdem familiae, excepto Becano. Ut ergo hac sententia Molinae efficaciter confutetur.

Dico secundò: Futura contingentia absoluta vel conditionata, non possunt à divino intellectu certo cognosci in suis causis liberis, aut contingentibus, prout praeveniunt praedeterminationem divinam.

59 Probatur primò conclusio ex Sancto Thoma I.

A. Periheterm. lect. 13. in 1. dist. 38. quaest. 1. art. 5. quaest. 2. de verit. art. 12. quaest. 12. art. 10. Primo contra Gentes cap. 67. Item 2.2. quaest. 171. art. 6. 1. parte quaest. 57. art. 3. quaest. 86. art. 4. & hic art. 3. quibus locis expressè docet, in causis contingentibus non posse futura contingentia certo cognosci, sed conjecturaliter tantum. Ergo modus ille dicendi Molinae, apertissime contrariatur doctrinae D. Thomae.

Probatur secundò ratione ex illis locis desumpta. Deus non potest cognoscere futura contingentia, & libera in causis secundis, aut in voluntate creatae, nisi eo modo quo in illis continentur: alioquin talis cognitio esset falsa, & induceret imperfectionem in cognoscente: At secluso decreto praedeterminante, futura contingentia & libera non continentur certo in causis secundis, aut in voluntate creatae: Ergo non possunt in illis certo cognosci. Major constat, Minor probatur. Causae contingentes, & liberae, ex se sunt indifferentes, & indeterminatae ad ponendum vel non ponendum effectus contingentes, & actus liberos; & possunt vel ab extrinseco impediri, ne in actum exeant, vel se determinare ad actum oppositum. Ergo cum effectus in causa eo modo se habeant in cognosci, quoad esse; cum illa sit medium cognitionis, quia est medium, & causa essendi: sicut effectus contingentes & liberi, seclusa divina praedeterminatione, in causis contingentibus & liberis, non habent esse certo & infallibiliter: ita nec in illis, aut ex illis, possunt certo & infallibiliter cognosci, sed conjecturaliter tantum. Quam rationem tangit Sanctus Doctor art. 13. hujus quaest. his verbis: *Causa contingens se habet ad opposita, & sic contingens in futurum, non subditur per virtutem alicuius cognitionis. Unde quicumque cognoscit effectum contingentem in sua causa tantum, non habet de eo nisi conjecturalem cognitionem.*

Confirmatur & magis declaratur haec ratio. Voluntas humana v.g. antecederet ad decretum, & praedestinationem voluntatis divinae, potest considerari, vel secundum se, vel ut in his aut illis occasionibus & circumstantiis constituta, aut mota & excitata tali vel tali motione morali: Sed quocumque ex his modis consideretur, non potest esse medium in quo certo & infallibiliter, possint cognosci ejus actus liberi futuri: Ergo illi non possunt antecederet ad decretum & praedestinationem voluntatis divinae, in voluntate humana certo & infallibiliter cognosci. Minor probatur: Voluntas humana, non solum secundum se spectata, sed etiam ut fiat sub illis circumstantiis & occasionibus, & prout hac vel illa motione morali movetur, & excitatur, manet indeterminata, & indifferens ad utrumlibet, ad amorem verbi gratia, vel ad odium, etiam in sensu composito, ita ut utrumque possit conjugere, & componere cum tali excitatione morali, & cum illis occasionibus & circumstantiis: maxime in sententia Adversariorum, qui volunt ad libertatem necessarii requiri, ut possit quibuscumque ad agendum praerequisitis, voluntas maneat semper indifferens ad utrumlibet, etiam in sensu composito. Ergo seclusa divina praedeterminatione, non possunt in voluntate humana, certo cognosci actus ejus liberi futuri.

Respondet Molina, haec argumenta solum demonstrare actus liberos futuros, non posse certo cognosci

cognosci in voluntate humana, per comprehensionem illius, non tamen probare de supercomprehensione: unde cum Deus non solum comprehendat voluntatem creatam, sed etiam supercomprehendat; eò quòd lumen intellectus divini, in infinitum excedat cognoscibilitatem voluntatis creatæ, in illa certò cognoscit ejus actus liberos futuros.

63 Sed contra primò: Vel actus liberi possunt in arbitrio creato certò, & infallibiliter cognosci, vel non? Si primum, sequitur quòd illi possunt certò cognosci ab Angelo, per comprehensionem voluntatis creatæ; de ratione siquidem comprehensionis est, quòd nihil objecti lateat comprehensionis, & quòd attingat in causa id omne quòd in se continet, & cujus potest esse medium infallibile. Si secundum, illi non poterunt certò cognosci ab intellectu etiam divino, per supercomprehensionem; cum illa non possit attingere effectus in causis secundis, & actus liberi in voluntate creatæ, nisi eò modo quòd in illis sunt cognoscibiles, & quòd in eis continentur: alioquin, ut antea dicebamus, talis cognitio mutaret objectum, & induceret imperfectionem in cognoscente.

Secundò, id tantum est cognoscibile in aliquo, quòd ex vi illius cognosci potest: Ergo si supercomprehensio non terminatur ad actiones liberas, ut cognoscibiles ex vi liberi arbitrii creati, sed ex vi eminentiæ divinæ scientiæ: non cognoscit illas in arbitrio creato, ut in medio.

Tertiò, Cognitio non præstat objecto vim motivam, aut quasi motivam, per quam possit certò cognosci, sed potius eam in illo supponit: Ergo si voluntas creatæ, ratione suæ indifferentiæ, & defectibilitatis, non habeat eò se vim quasi motivam, quæ possit ducere in certam & infallibilem suorum actuum futurorum cognitionem, non poterit illam recipere à lumine infinito divini intellectus, eam supercomprehendente, & in infinitum excedente ejus cognoscibilitatem.

Quartò, Si Deus discursivè cognosceret effectum per causam, non posset ex arbitrio creato, ut supercomprehensio, certò colligere determinationem actuum liberorum: Ergo nec etiam non utens discursu. Consequentia patet, nam licet Deus non utatur formali discursu, virtualiter tamen, seu eminenter discurret; ac proinde quòd in objecto, formali discursu nequit cognoscere, neque etiam poterit per virtutem aut eminentem. Antecedens autem probatur. Ut per discursum certò unum ex alio inferatur, sive intercedat comprehensio, sive supercomprehensio objecti, debet cum illo connecti infallibiliter, & per bonam consequentiam inferri: At ex arbitrio creato (utpote causâ fallibili, & defectibili) ad esse determinatum actuum liberorum, consequentia infallibilis effici nequit; sicut ex principio solum probabili, & incerto, non potest deduci conclusio demonstrativa: Ergo &c.

64 Probatur tertiò conclusio: Quoties aliquis effectus per se essentialiter dependet à duabus causis, ut cognoscatur certò, & infallibiliter futurus, oportet quòd determinatio utriusque causæ cognoscatur: sicut enim in sua existentia, ab utriusque influxu & causalitate; ita & in sua future, ab utriusque determinatione dependet: Atqui futura contingentia, & actus liberi

nostræ voluntatis, per se & essentialiter dependent, non solum à causis secundis, & à voluntate creatæ; sed etiam à Deo, & à voluntate divina, tanquam à prima & universalissima causa: Ergo ut illi cognoscantur certò & infallibiliter futuri, debet cognosci non solum determinatio causarum naturalium, & voluntatis humanæ, sed etiam decretum ac determinatio voluntatis divinæ.

Denique probari potest conclusio argumentato ad hominem contra Molinam. Deus non cognoscit certò in sua voluntate, sua decreta ut futura, antecederet ad actualem illorum existentiam, ut fatetur Molina: Ergo nec in voluntate creatæ, certò præcitat ejus actus liberos futuros. Probatur Consequentia, si enim voluntas divina non potest esse medium in quo Deus cognoscat suos actus liberos futuros, à fortiori nec voluntas creatæ poterit esse medium ad suos actus liberos futuros, certò & infallibiliter cognoscendos. Et mirum est, quòd Molina velit in sola voluntate creatæ cognosci ejus actus liberos, non autem in voluntate divina ejus decreta. Et quòd magis mirum, àt absurdum est, quòd ad cognoscendos actus liberos futuros voluntatis creatæ, velit non requiri cognitionem divini decreti, & determinationis voluntatis divinæ.

Neque valet responsio hujus Authoris dicitis, ideo Deum non cognoscere in sua voluntate sua decreta, sicut in voluntate creatæ præcitat ejus actus liberos futuros: quia non supercomprehendit suam voluntatem divinam, sicut voluntatem creatam. Licet enim Deus supercomprehendat voluntatem creatam, & tantum comprehendat voluntatem suam: attamen illa ut supercomprehensa, non est perfectius cognita, quàm voluntas divina ut tantum comprehensa: alioquin perfectius à Deo cognosceretur voluntas creatæ, quæ est objectum remotius divinæ scientiæ, quàm voluntas divina, quæ est ejus objectum propinquius, & immediatius: quòd est prorsus absurdum. Ergo si cognitio Dei, ut terminata ad voluntatem divinam, & ut est ejus comprehensio, nequit certò in illa attingere ejus libera decreta; non poterit etiam eadem cognitio, ut terminata ad voluntatem creatam, & quatenus est illius supercomprehensio, certò attingere in illa actus ejus liberos futuros: vel si ad ipsos potest certò terminari, poterit etiam ad illa se extendere.

§. VI.

Solvuntur argumenta Molina.

67 Primò arguit Molina ex S. Thoma 1. contra Gentes cap. 67. ratione 3. ubi docet quòd sicut ex causâ necessariâ, certò cognoscitur effectus necessarius; ita ex causâ contingenti non impedita, certò cognoscitur effectus contingens: Ergo etiam in libero arbitrio non impedito, secundum Doctrinam Divi Thomæ, Deus certò poterit ejus actus liberos futuros cognoscere.

68 Secundò aliter arguit: Sæpe (inquit) contingit, ut pater ex indole filii sibi innata, conjaturaliter cognoscat in quam partem liberè inclinabitur: Ergo cum Deus inclinationem voluntatis nostræ, infinite perfectius penetret, & cognoscat, quàm quilibet pater indolem sui filii,